ב"ה | ערב שבת קודש פרשת תרומה | א' באדר התשע"ח | 16.2.18 | גיליון מס' 1624

חב"ד
כל הלב לכל אחד
צעירי אגודת חב"ד

שיחת השבוע

המרדף חשוב, הבנייה יותר

הטרור הערבי אינו דומה לעבריינות פלילית, שבה אתה מחפש את העבריין התורן. לאויבינו יש מטרה, ואנחנו צריכים להוכיח שהם משיגים את ההפך

מרדף אחרי מחבלים, שופכי דם יהודים, וחיסולם – חיוניים ונחוצים. קודם כול, כדי למנוע מהם להוסיף ולטבוח ביהודים, וגם כדי להעביר מסר ברור שדם יהודים אינו הפקר. אבל הפגיעה במרצחים אינה נותנת תשובה אמיתית ונחרצת לטרור, כי החינוך לשנאת ישראל יצ־מיח עוד ועוד מפגעים.

צריך לזכור שהטרור הערבי אינו דומה לעבריינות פלילית, שבה אתה מחפש את העבריין התורן. המחבלים אינם עבריינים יחידים. הם שליחים של העם הערבי נגד עצם קיומנו בארץ ישראל. יש להם מטרה – למרר לנו את החיים, לייאש אותנו ולגרום לנו לסגת ולנטוש את חבלי ארצנו.

להרחיב ולבנות. היישוב הר ברכה, במרומי הר גריזים בשומרון (צילום: מועצת יש"ע)

התשובה האמיתית היא להוכיח להם שהם משיגים בדיוק את ההפך. עליהם לראות שכל פיגוע גורם לנו להכות שורשים עמוקים עוד יותר בנחלת אבותינו. כל חלל יהודי הופך סמל לנחישות היהודית, ומביא להקמת עוד יישוב ועוד שכונה. הערבים צריכים לקבל מסר ברור ועקבי שהטרור רק מחזק אותנו, בבחינת "וכאשר יענו אותו, כן ירבה וכן יפרוץ".

התגובה הנכונה

יש הטוענים שלא נכון לקשור בין הדברים. בארשת של היתממות הם אומרים: "רוצים לבנות, בנו; אבל מה הקשר לפיגועים". זו טענת סרק, שמאחוריה מסתתרת רצון למנוע בנייה יהודית. כי ההיגיון אומר בדיוק את ההפך, וזו הייתה המדיניות בראשית ההתיישבות החדשה בארץ ישראל. הרבה ערים ויישובים קמו בעקבות פיגועי טרור, כביטוי לנחישותנו להיאחז בארצנו.

שוו בנפשכם מציאות שבה הממשלה מכריזה על הקמת יישוב או שכונה לזכרו של כל חלל טרור. ראשית, זה דבר נכון כשהוא לעצמו, שהיה מאפשר לציבור להפנות את הכאב והזעם לאפיקים של בניין והתחזקות. אבל גם מבחינת המסר לאויב – זה היה המסר היעיל ביותר.

אילו היו אויבינו רואים שכל פיגוע גורם להקמת עוד יישוב ועוד שכונה יהודית – לא היו צוהלים ברחובות ומחלקים ממתקים בעקבות הצלחתם של המחבלים לשפוך דם יהודים. מהר מאוד היו קולטים כי אבוי לאותה הצלחה (מבחינתם). ולהפך, אנחנו היינו חושקים שיניים, מתחזקים ויודעים ש"בדמייך חיי".

נחמה אמיתית

ובאמת, המסורת היהודית דוגלת בתפיסה שההנצחה הראויה של יקירינו היא על־ידי בניין ועשייה של הדברים שהיו יקרים לליבם של הנופלים. כאשר נרצחים יהודים, שבניין ארץ ישראל היה תמצית חייהם – אין הנצחה ראויה מתנופה חדשה של בנייה בנחלת האבות.

זו גם הנחמה האמיתית שאפשר לתת לבני משפחותיהם, בראותם שקרבנם לא היה לשווא, ושמתוך השבר והכאב נוצרו חיים חדשים, ו"ילדים משחקים ברחובותיה" של השכונה החדשה, שקמה על שמם.

אחרי שנים שבהן הקריאה לפעול בכיוון הזה הייתה קול קורא במדבר, מסתמנת עכשיו נכונות ממשלתית ללכת בדרך הזאת. החלטת הממשלה להסדיר את חוות גלעד, בעקבות הירצחו של הרב רזיאל שבח, והודעת מזכיר הממשלה על הכוונה לאשר את תכנית בניין העיר של הר ברכה, בתגובה על רצח הרב איתמר בן־גל – הן בהחלט הצעד הנכון. רק צריך להבטיח שהמילים יהפכו למעשים ולמדיניות קבועה ועקבית.

יש חדש

ערוכים לפורים

המרכז לעזרי שליחות הפיק השנה מגוון מוצרים שישמשו למבצע הגדול של הבאת שמחת פורים להמוני בית ישראל. מארזים מרהיבים של משלוחי מנות, חוברת הסברה על פורים ומצוותיו, עלונים למבוגרים ולילדים ועוד. בימי הפורים ייצאו אלפי חסידי חב"ד לזַכות יהודים בקריאת המגילה ובמצוות החג.

עידוד לנפגעי הטרור

מטה צעירי חב"ד למען נפגעי הטרור, עם בתי חב"ד ברחבי הארץ, יקיים ביקור מיוחד בבתי כשלושת־אלפים משפחות של אלמנות צה"ל ונפגעי הטרור. המשלחות יעודדו את המשפחות ויעניקו להן משלוח מנות מהודר. כמו־כן יחולקו מאות אלפי משלוחי מנות לכוחות הביטחון, למאושפזים במרכזים הרפואיים, לקשישים, לאסירים ועוד, כדי לעודדם לקיים את מצוות היום.

חמצן בהשאלה

ארגון **יד שרה** מעמיד לשירות הציבור מחוללי חמצן ניידים, כדי לאפשר לזקוקים לחמצן להתנייד ולצאת מהבית. המכשיר החדש, שיינתן בהשאלה, משמש גם מכשיר אינהלציה ומאפשר ניידות בטוחה. פרטים בסניפי הארגון.

זמני השבוע

	ירושלים	תל־אביב	חיפה	באר־שבע	אילת	ניו־יורק
כניסת השבת	4:51	5:05	4:56	5:09	5:10	5:14
צאת השבת	6:04	6:06	6:05	6:07	6:06	6:14

שיחת השבוע הוא גיליון לכל יהודי, המופץ בכל רחבי הארץ והעולם. נוסד בשנת תשמ"ז (1986) בידי הרב **יוסף־יצחק אהרונוב**

עורך: **מנחם ברוד**
יוצא לאור על־ידי: **המרכז לעזרי שליחות**
ת"ד 1122 כפר חב"ד 6084000
פקס' 03־9606169 • **דוא"ל:** chabad@chabad.org.il
אתר: www.chabad.org.il
מודעות: טל' 053־3166532, דוא"ל: m3166532@gmail.com
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

תולעת השני בעבודת ה'

בין החומרים שנדרשו בני ישראל להביא לצורך בניית המשכן היה "תולעת שני" – צמר צבוע בצבע אדום, המופק מתולעת השני. בספרי הקבלה מבואר שהמילה 'תולע' זהה בגימטרייה (506) לשם "אבגית"ץ", המרכיב את ראשי התיבות של השורה הראשונה בתפילה "אנא בכוח גדולת ימינך תתיר צרורה".

הנביא ישעיה (מא,יד) מכנה את עם ישראל 'תולעת' ואומר: "אַל תִּירְאִי תּוֹלַעַת יַעֲקֹב". על כך אמרו חז"ל (תנחומא, בשלח ט): "מה תולעת זו אינה מכה את הארזים אלא בפיה, כך ישראל אין להם אלא תפילה". גם יהודי הלומד תורה נמשל לתולעת, כדברי חז"ל (מועד קטן טז,ב) על דוד המלך, ש"כשהיה יושב ועוסק בתורה היה מעדן עצמו כתולעת".

בכוח הפה

על־פי זה יש לפרש את תפילת "אנא בכוח גדולת ימינך תתיר צרורה", שאותיותיה הראשונות עולות בגימטרייה 'תולע': כאשר 'ימינך' מתחזקת, על־ידי 'גדולת', שהיא התורה, זוכים ל'תתיר צרורה' – גאולת ישראל.

כשם שתולעת השני מבקעת את העץ החזק בפיה, כך ישראל, על־ידי העבודה בתפילה ובתורה, מכים וקורעים את הקליפות וכוחות הרע. אלא שיש לזה תנאי – שהלימוד והתפילה ייעשו מתוך התבטלות לקב"ה, ולא בתחושת גאווה והתבלטות. נקודה זו נרמזת בתולעת, המבטאת שפלות והכנעה, כפי שאמר דוד המלך בתהילים (כב,ז): "ואנוכי תולעת ולא איש".

שני יסודות

התפילה ולימוד התורה הם שני היסודות המרכזיים בעבודת ה'. התפילה, הנרמזת בפסוק "והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה", עניינה עלייה למעלה, ועל־ידה עולים הדברים הגשמיים ומתחברים לקדושה. לעומתה, התורה עניינה לקלוט כאן למטה את התורה היורדת מלמעלה, ועל־ידה שופע אור אלוקי עליון מלמעלה למטה.

שתי העבודות האלה צריכות להיעשות באופן של 'תולעת', בתחושת התבטלות לקב"ה. האדם צריך לברוח מתחושת ישות עצמית וגאווה בלימוד ובתפילה, ועל־ידי כך הוא מכרית את יניקת הסטרא אחרא.

הרע מתבטל מאליו

על המשיח אומר הנביא ישעיה (יא,ד): "וְהָכָה ארץ בשבט פיו וברוח שפתיו ימית רשע". כאשר אדם מתמקד בלימוד ובתפילה בפיו ובשפתיו, אין הוא נדרש להתמודד בדרך כוחנית עם הרע, אלא הרע מתבטל מאליו, בבחינת "עבודתו נעשית על־ידי אחרים".

זו מעלתו הגדולה של עם ישראל, המכונה "תולעת יעקב", שכוחו בפיו. מדוע זכו לחשיבות גדולה כל־כך, עד שבשבילם נברא העולם? מפני שהם מחברים את הרוחניות עם הגשמיות על־ידי התורה והתפילה שהם אומרים בפיהם, מתוך התבטלות לאלוקות, ובלשון הכתוב (ואתחנן ז,ז): "לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם... כי אתם המעט מכל העמים"; וכדברי רש"י: "ממעטין עצמכם", ולכן "חשק בכם".

(תורת מנחם תשמ"ה, כרך ג, עמ' 1847)

מן המעיין

הכרובים | מאת הרב אליעזר ברוד, רב כרמי יוסף

היסוד – חינוך הילדים

"מן הכפורת תעשו את הכרובים" (כה,יט). צורת הכרובים הייתה של ילד וילדה, "דמות פרצוף תינוק להם". הסוד והיסוד של הארון, של קיום התורה, הוא חינוך הילדים.

(הרב יוסף־דב מבריסק)

מעל הארון

הכרובים עמדו מעל הארון. ללמדנו כי ככל שחשובה עבודת האדם עם עצמו, יש חשיבות רבה יותר לעבודתו בחינוך בניו ובני ביתו, שילכו בדרך התורה והמצווה.

(הרב ראובן מרגליות)

שלמות בכול

"והיו הכרובים פורשי כנפיים למעלה... ופניהם איש אל אחיו" (שמות כה,כ). התנהגותו של תלמיד חכם ושומר תורה חייבת להצטיין בכול – עליו להיות "פורשי כנפיים למעלה", זהיר במצוות שבין אדם למקום; ובה בעת "ופניהם איש אל אחיו", זהיר וטהור בדברים שבין אדם לחברו.

(עוללות אפרים)

חיבה ושלום

סופי התיבות של "ופניהם איש אל אחיו" הם 'שלום'. זהו שאמרו חז"ל (יומא נד): בשעה שהיו ישראל עולים לרגל, מגוללין להם את הפרוכת ומראים להם את הכרובים, שהם באהבה ובשלום זה עם זה, ואומרים להם, כך היא חיבתכם לפני המקום.

(עיטורי תורה)

לא לשנות

"ועשית שניים כרובים זהב" (שמות כה,יח). בכל כלי המקדש, אם אין ביד ישראל לעשות כלים של זהב, עושים אותם של כסף. אפשר היה לחשוב שגם הכרובים כן. לכן התורה מזהירה: "לא תעשון איתי אלוהי כסף", ללמדך שאם אין עושים אותם של זהב, הרי הם כאלוהי כסף.

(מכילתא)

תרומות זהב

הכרובים מסמלים את הילדים הקטנים, את הדור הצעיר. באה התורה ללמדנו שכאשר מדובר בחינוך הדור הצעיר, בקיום מוסדות התורה, אין יוצאים ידי חובה בתשלומים קטנים, בתרומות פעוטות. הנתינות צריכות להיות חשובות, בעלות ערך רב, זהב דווקא.

(הרב מאיר שפירא מלובלין)

קשר רב ותלמיד

בשל"ה נאמר ששני הכרובים רומזים על רב ותלמיד, והמשמעות של "פניהם איש אל אחיו" היא, שהרב והתלמיד צריכים להיות בקירוב ובאחווה. פנימיותו של המלמד צריכה להיות מסורה ונתונה לטובת תלמידו, וגם התלמיד נדרש למסור את כל פנימיותו אל רבו.

(הרבי הריי"צ מליובאוויטש)

אמרת השבוע

למי תודה

רבי זושא מאניפולי היה עני מרוד, והיה מתקיים על נדיבות לבם של יהודים. בכל פעם שקיבל תרומה היה מודה לקב"ה, ששלח לו את פרנסתו.

אמרו לו, שהתורמים עלולים להיפגע שבמקום להודות להם הוא מודה לקב"ה.

השיב רבי זושא: "בתורה נאמר 'וייקחו לי תרומה', ועל זה אומר רש"י: 'לי – לשמי'. אם כן, מדוע נאמר 'וייקחו לי' ולא 'וייתנו לי', שהנותן ייתן לשם שמים? אלא שכשהנותן נותן לשם שמים אין זה חידוש גדול כל־כך. החידוש הוא שהמקבל 'לוקח' לשם שמים, ויודע שכך רצה הקב"ה לתת לו את פרנסתו על־ידי הצדקה, והוא מכיר תודה לקב"ה לבדו".

פתגם חסידי

"על הצדיקים נאמר 'ווי העמודים וחשוקיהם כסף'. הם 'ווי העמודים', שעליהם העולם עומד, בזכות 'חשוקיהם כסף' – שתשוקתם וכיסופיהם הם לקב"ה" (ה'אוהב ישראל' מאפטה)

מהפך בטבריה

מאת לוי שייקביץ

הדרך מירושלים לטבריה הייתה ארוכה ומפרכת, ואולם צאצאיו של רבי משה קליערס הקפידו לעשות בכל שנה את הדרך הארוכה ולפקוד את קברו של סבם, רבה של טבריה, ביום השנה לפטירתו.

פעם אחת הבחין אחד הנכדים באדם מבוגר המשתתף באזכרה השנתית. הנכד נזכר כי האיש נכח באזכרה גם בשנה שעברה, ובעצם הוא מופיע במקום מדי שנה בשנה.

סקרנותו של הנכד התעוררה. הוא ניגש אל האיש והתעניין לפשר בואו בכל שנה. האיש חייך חיוך צופן סוד. "אספר לך בשמחה", אמר, והחל לספר:

זמן לא רב אחרי נישואינו התערער שלום הבית אצלנו. ויכוחים ומריבות היו מנת חלקנו. המצב החריף והלך. בתוכי הצטבר כעס רב על רעייתי, והאווירה בבית נעשתה מתוחה ומעיקה. בשלב מסוים החלטתי לעזוב את הבית לזמן מה, להירגע ולתכנן את צעדיי.

ארזתי כמה פריטי לבוש ויצאתי מביתי שבירושלים לעבר טבריה. סברתי שהשהייה על שפת הכינרת תועיל להרגעת רוחי. התכוונתי להתבודד, להתכנס במחשבותיי ולהשקיט את נפשי הסוערת. שכרתי דירה קטנה על שפת האגם, והנוף המרהיב הִשרה עליי רוגע ושלווה.

לפנות ערב יצאתי לבית הכנסת, להתפלל מנחה וערבית. פגשתי שם את רב העיר, הרב משה קליערס, שקיבל את פניי בברכת 'שלום עליכם' חמה והתעניין לסיבת בואי לעיר. השבתי קצרות שבאתי מירושלים וששכרתי דירה בעיר. לא חלקתי עמו את הנסיבות האמיתיות לבואי לטבריה.

הרב הביע שמחה גדולה על האורח מירושלים עיר הקודש, ופתאום אמר: "למה לך להוציא הוצאות על שכירת דירה? בוא להתארח בביתי, וכך תזכה אותנו בהכנסת אורחים. אל דאגה, נופה של הכינרת נשקף גם מביתי. אני מבטיח לך חוויה נעימה".

ברגע הראשון דחיתי את ההצעה. באתי לעיר להתבודד, וממש לא היה לי רצון להתארח בביתם של זרים. אך הרב הוסיף לשכנע אותי במתק לשונו. הוא הציע שאעשה ניסיון לכמה ימים. חשתי אי־נעימות לסרב, וכבר באותו ערב סידרתי את חפציי בחדר שהוקצה לי בביתו של הרב.

הרב והרבנית קיבלו אותי בסבר פנים יפות, והתייחסו אליי כאל אורח חשוב. עליתי על יצועי בתחושה נעימה, שנתי ערבה, ובבוקר התעוררתי מלא כוח ואנרגייה.

שמתי לב שהרב קליערס מתרוצץ בבית בקדחתנות. הוא הגיש לרעייתו הרבנית נטלה וקערה לנטילת ידיים, שפת קומקום על האש, וכשהמים רתחו מיהר להכין כוס קפה מהביל, והציב אותה על מגש לצד עוגיות ריחניות. במאור פנים הזמין את הרבנית אל השולחן.

כאשר המחזה הזה נשנה גם בבוקר יום המחרת הסקתי כי הרבנית כנראה חולה. חשתי מבוכה על שנעתרתי להפצרות הרב, בשעה שהדבר ודאי מכביד על רעייתו. אחרי התפילה פניתי אליו והודעתי שבדעתי לחזור לדירה השכורה, כדי שלא להטריח אותם בשעה זו.

הרב קליערס הביט בי כלא מבין. "מדוע אתה מבקש לעזוב את ביתנו?", שאל בנימת עלבון. "האם לא הנעמנו לך את שהייתך? האם קר בין כותלי הבית?". "חלילה", השבתי, והבהרתי שנוכחותי היא עול על הרבנית, שאינה מרגישה טוב, ואין רצוני להכביד עליה.

חיוך עלה על פני הרב. "הרבנית בריאה ושלמה, ברוך השם", אמר ברוגע. "השערתך נובעת בוודאי מהתנהגותי בבוקר. ובכן, דע שהסיבה למעשיי היא דברי האריז"ל ב'שער הכוונות': 'קודם שהאדם יסדר תפילתו בבית הכנסת, צריך שיקבל עליו מצוות 'ואהבת לרעך כמוך', ויכוון לאהוב כל אחד מבני ישראל כנפשו, כי על־ידי זה תעלה תפילתו כלולה מכל תפילות ישראל ותוכל לעלות למעלה ולעשות פרי'".

הוסיף הרב ואמר: "רבי חיים ויטאל, תלמידו של האריז"ל, הוסיף וכתב שמצוות נישואים נועדה לקיים את מצוות ואהבת לרעך כמוך. ובכן, במקום להתרוצץ ברחובות העיר ולחפש בני־אדם לאהוב אותם, חשבתי בלבי: בידי לקיים את המצווה הזו בביתי, בלי טרחה יתרה. לכן אני משתדל להרבות, ככל יכולתי, באהבת ישראל כלפי רעייתי".

או־אז הבנתי, המשיך האיש את סיפורו, מדוע התעקש הרב שאתארח בביתו. ברוב פיקחותו הבין את הסיבה לעזיבתי את ביתי, ולימד אותי מוסר השכל על־ידי דוגמה אישית מפעימה. כבר באותו יום ארזתי את חפציי ושבתי לירושלים, נתון לרושם העז של שהייתי בבית הרב.

אין צורך לספר שחיינו השתנו מן הקצה אל הקצה. באתי מפויס, והתחלתי לשים לב לתכונותיה החיוביות של רעייתי ולכבד אותה ככל יכולתי. בתחילה הייתה מופתעת מהמפנה שחל בהתנהגותי, אולם כשהבינה שהשתניתי – נהגה כמוני, והחלה להשיב לי באותו מטבע.

בזכות סבך, סיים היהודי את דבריו, ניצלו נישואינו. לכן אני אסיר תודה לרב קליערס, ומקפיד לפקוד את קברו בכל שנה.

(על־פי 'בית מאושר')

לומדים גאולה

מאת מנחם ברוד

משכן בעולם הגשמי

הקב"ה ציווה אותנו: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". איך משכן קטן יכול להכיל את הבורא האין־סופי? זו הייתה קריאת ההתפעלות של שלמה המלך, לאחר שבנה את בית המקדש (מלכים־א ח,כז): "הַאֻמְנָם יֵשֵׁב אֱלֹקִים עַל הָאָרֶץ; הִנֵּה הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ, אַף כִּי הַבַּיִת הַזֶּה?!". איך ייתכן שהקב"ה, שכל העולמות, גם העליונים ביותר, אינם יכולים להכילו, יתלבש וישכון במקדש גשמי, בארץ הזו התחתונה?

תמיהתו של שלמה מלמדת שהשראת השכינה במשכן אינה דומה לגילוי השכינה שבנבואה וכדומה. לו היה מדובר בהארה בלבד מהקב"ה, לא היה מקום לתמוה, שהרי הארה מהקב"ה קיימת בכל מקום. הפליאה היא דווקא מכיוון שמדובר כאן בעצמותו של הקב"ה, שהוא עצמו ירד לשכון במשכן (כפי שהדבר מוכח גם מכתובים אחרים). והשאלה כפולה: א) למה נבחר הבית הגשמי דווקא להיות בית לה'; ב) איך ייתכן שהבית הגשמי יוכל להכיל את הקב"ה, ש"השמים ושמי השמים לא יכלכלוך".

גבול ובלי־גבול

האמת היא שאי־אפשר להבין זאת בשכל ובהיגיון. אין שום אפשרות להבין כיצד יכולה להיות התחברות כזאת, בין הקב"ה הבלתי־מוגבל ובין בית גשמי מדוד ומוגבל. אין זה אלא ביטוי להיותו של הקב"ה כול־יכול ובלתי־מוגבל כלל, עד שברצותו הוא יכול לשכון בבית גשמי דווקא בעולם הזה.

ואמנם, עיקר החידוש במשכן ובבית המקדש הוא החיבור בין ה'גבול' וה'בלי־גבול', בלי שהאחד יבטל את משנהו. רצון ה' הוא שה'גבול' יישאר גבול, הגשמיות תישאר גשמיות, ובתוך זה ישכון ה'בלי־גבול' – הקב"ה עצמו, שלמעלה מכל הגדרה והגבלה. זה דבר שיכול להיות אפשרי רק מצד יכולתו הבלתי־מוגבלת לגמרי של הקב"ה.

התחברות זו באה לידי ביטוי במאמר חז"ל: "מקום הארון אינו מן המידה". בבית המקדש היה אפשר לראות איך מושגי 'מקום' ו'אי־מקום' משמשים בערבוביה. מצד אחד היה הכול מדוד ומוגדר: רוחבו של הארון היה אמה וחצי, ורוחב קודש הקודשים היה עשרים אמה. ואולם כאשר הארון הועמד במקומו נוצר מצב פרדוקסלי: כשמדדו מן הארון לכל צד, מצאו עשר אמות (ולא תשע ורבע, כפי שהיה צריך להיות, לאחר השטח שתפס הארון); כאילו הארון אינו תופס מקום. זה היה ביטוי להתחברות ה'גבול' וה'בלי־גבול' שהייתה בבית המקדש.

שמחת החידוש

כל זה באשר ל'איך'. אשר ל'למה' – רצונו של הקב"ה לשכון בבית המקדש הגשמי דווקא קשור בתכלית הכללית של הבריאה: "נתאווה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים". יש בזה המעלה של 'יתרון האור הבא מן החושך' – מתוך החושך. כאשר העולם הגשמי והחומרי – שמצד טבעו ומהותו שולטת בו בעוצמה רבה תחושת היֵשות העצמית – נעשֶׂה כלי להשראת הקב"ה, יש כאן 'יתרון האור'.

מובא על כך בתורת החסידות משל מ'ציפור המדברת' (תוכי), שיש בה להסב שמחה ועונג למלך. החידוש הוא שמביא את העונג: כשאדם מדבר, אין בזה רבותא, אך כשציפור מדברת – היא מעוררת תענוג פנימי אצל המלך. וכך העולם הזה, דווקא משום שיש בו תחושה של יֵשות עצמית והעדר ההתבטלות, הקב"ה חפץ לשכון בו, כי כאשר ה'יש' מתבטל אל הקדושה – יש בכך חידוש שאין בכל העולמות העליונים.

זה גם חידושה של הגאולה – שדווקא בתוך גדרי העולם הזה הגשמי והתחתון יתגלה הקב"ה בכבודו ובעצמו.

מאת מנחם כהן

חוויית המשכן בשילה הקדומה

רפפורט על רקע המצפה בתל שילה

ההתלהבות וההתרגשות, שבהן **עירא רפפורט** מדבר על החיבור שבין ימי המשכן הקדום בשילה לחוויית המגורים כיום בהתיישבות שילה, יוצרות רושם שאך עתה בא לגור במקום. "כמה זמן אתה כבר מתגורר בשילה?", אנו שואלים. "ארבעים שנה", הוא משיב. "ואיך אתה מצליח לשמר את ההתלהבות הזאת?". עיניו נוצצות והוא מחייך במבוכה.

"בכל יום אני אומר תודה לבורא העולם על הזכות להתגורר בעמק שילה, במקום שבו עם ישראל התאחד במשך 369 שנים סביב המשכן", הוא אומר.

חיבור היסטורי

רפפורט (73), מוותיקי ההתיישבות בשילה, נולד בניו־יורק, אך שורשיו בירושלים. על שם סבו, הרב ברוך רפפורט, קרוי רחוב בשכונת בית ישראל בעיר. בשנת תשל"א עלה לארץ ואחרי זמן מצא בשילה את ביתו.

"שילה קסמה לי בשל החיבור בן אלפי השנים, מאז ימי יהושע בן־נון", הוא מספר. "קרוב לארבע־מאות שנה עמד כאן המשכן. רק לכאן אפשר היה להביא קרבנות. כאן עמדה חנה והתפללה. כשאני מתפלל בשילה, וחושב על תפילת חנה ועל עלי הכוהן, תפילתי עמוקה יותר מבכל מקום אחר".

דגם המשכן

תושבי שילה בנו ביישוב בית כנסת בתבנית משכן שילה, החל מצורת העמודים, גג הדומה לאוהל המקורי, בימה בצורת המזבח, ועמוד תפילה הדומה למזבח הפנימי. ארון הקודש עומד במקום שבו היה הארון המקורי בתבנית המשכן, ויש גם אדנים ועוד פריטים הדומים למשכן המקורי. בית הכנסת בנוי משילוב של עץ ואבן, תקרת יריעות, ועוד מרכיבים המזכירים את כלי המשכן, ומעליהם חופפת תאורה ייחודית.

לאחר זמן נבנה דגם המשכן, המושך אליו המוני מבקרים. בדגם מוצגים גם כלי המשכן, בשילוב אלמנטים ויזואליים וטכנולוגיה ייחודית. המבקרים מוזמנים גם לאתר את המיקום המדויק של המשכן, וצופים בתגליות הארכאולוגיות המרכזיות שנחשפו במרוצת השנים בשילה. לדברי רפפורט בכל חודש באים לשילה אלפי מבקרים, ויש גם תיירים לא־יהודים מחו"ל.

תגלית במערה

בראש השנה קוראים בהפטרה על תפילת חנה בשילה. רפפורט מספר על מנהג מיוחד של נשות שילה: "חודש לפני ראש השנה הן מזמינות נשים שטרם נפקדו בילדים לשלוח את שמותיהן כדי להזכירן בתפילת החג בשילה הקדומה. ידוע לנו על יותר מארבעים נשים שנפקדו בשעה טובה".

סיפורים רבים בפיו: "התגלתה כאן מערה עתיקה מאוד, ובה מקווה ובורות מים, שמישהו כיסה אותם בגלי אבנים. הועלתה השערה שאלה בורות שנחצבו בימי יהושע ונהרסו בידי הפלישתים. כבר אז היהודים בנו והאויבים הרסו. אבל אנחנו פה, ומתפללים בכל יום לבניין המשכן האמיתי, בית המקדש השלישי במהרה בימינו".

פינת ההלכה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי, עומר

עלייה למפטיר

שאלה: האם אפשר להעלות ל'מפטיר' מי שאינו יודע לקרוא את ההפטרה?

תשובה: חז"ל תיקנו להפטיר (לסיים) בנביא אחרי קריאת התורה, מעניין הפרשה, ותיקנו שהמפטיר בנביא צריך שיקרא בתורה תחילה, כדי להראות שכבוד התורה עדיף מכבוד הנביא.

כשקראו לאדם לעלות ולקרוא את ההפטרה, והתברר שאינו יודע לקוראה, יכול אחר לקרוא את ההפטרה במקומו. ואף שהמפטיר צריך לקרוא בתורה תחילה, הרי זה משום כבוד התורה, וכאן הרי יש כבוד התורה, כשראו שהעולה כבר קרא או קראו בעבורו את ה'מפטיר'. ויש הסבורים שמי שיקרא את ההפטרה צריך לחזור ולעלות ולקרוא את ה'מפטיר'.

לכן לכתחילה אסור לקרוא לעליית ה'מפטיר' מי שאינו יודע לקרוא את ההפטרה בעצמו, ורק בדיעבד, אם כבר קראו לו לעלות, יעלה ויקרא בתורה, ויקרא אחר את ההפטרה.

במקומות שקוראים את ההפטרה מתוך ספר נביאים הכתוב על קלף, מותר אף לכתחילה שהעולה יאמר את כל הברכות ושליח ציבור יקרא את ההפטרה, כמו בספר תורה, שהעולה מברך ושליח ציבור קורא. אלא שלמנהג רוב הקהילות (וכן דעת אדמו"ר הזקן) לא תיקנו חכמים כלל לקרוא הפטרה מספר הכתוב על קלף.

להרבה פוסקים (וכן דעת אדמו"ר הזקן) "חובה היא על הכול לשמוע ההפטרה כמו הפרשה שבספר תורה". עם זה, בקהילות אשכנזיות וחסידיות רבות נהוג שכל הציבור קורא בקול את ההפטרה עם המפטיר, ומאזינים לברכותיו בלבד. וכן כתב החתם סופר.

מקורות: רמ"א סי' רפד ס"ד, שו"ע אדה"ז ס"ט וסי"א ומשנ"ב. פסקי תשובות שם ס"ק יא, וש"נ. אנציקלופדיה תלמודית ערך 'הפטרה', כרך י עמ' ב.

מושג ברגע

איך נראתה המנורה?

בפרשת תרומה מופיע הציווי לעשות מנורה בת שבעה קנים שתודלק במשכן. איך נראתה המנורה?

יש המציירים את קני המנורה כשהם מעוגלים, ואולם הרמב"ם צייר את קני המנורה כשהם אלכסוניים. גם רש"י כותב בפירוש שהקנים היו "באלכסון, נמשכין ועולים עד כנגד גובהה של מנורה, שהוא קנה האמצעי".

בעת האחרונה נמצא בחפירות אלע"ד שבר חרס המציג מנורה שקניה אלכסוניים.

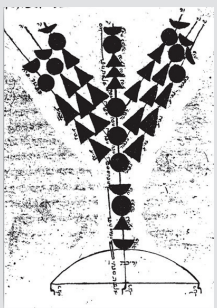

למעלה: שבר החרס מהר הבית. משמאל: ציור המנורה של הרמב"ם